

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

21 בנובמבר 2011

629

כ"ד בחשוון התשע"ב

עמוד

הצעת חוק לתיקון דיני הבחירות לרשויות המקומיות (עתירה לבית משפט לעניינים מינהליים),

132 התשע"ב-2011

הצעת חוק לתיקון דיני הבחירות לרשויות המקומיות (עתירה לבית משפט לעניינים מינהליים), התשע"ב-2011

1. תיקון חוק הרשויות המקומיות (בחירות) 1965-ה' – בחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965¹ –
- (1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "הוועדה המרכזית" יבוא:
- "בית משפט לעניינים מינהליים" – כמשמעותו בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים;
- "חוק בתי משפט לעניינים מינהליים" – חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000²;
- (2) בסעיף 20 –
- (א) במקום כותרת השוליים יבוא "עתירה בעניין פנקס הבחורים";
- (ב) סעיף קטן (ג) – בטל;
- (3) בסעיף 42 –
- (א) במקום כותרת השוליים יבוא "עתירה בעניין רשימות ומועמדים";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)

מוצע לתקן את כותרות השוליים של סעיף 20 לחוק הבחירות ולהבהיר כי עניינו של הסעיף הוא עתירה בעניין פנקס הבחורים. עוד מוצע לבטל בסעיף 20 לחוק הבחירות, את סעיף קטן (ג) שבו, מאחר שבמסגרת הצעת החוק נוספה הגדרה של חוק בתי משפט לעניינים מינהליים לסעיף 1 לחוק הבחירות, ודי בסעיפים קטנים (א) ו-(ד) שבסעיף 20 לחוק הבחירות כדי להבהיר כי הליך לתקיפת פנקס הבחורים ינוהל כעתירה מינהלית.

זהו נוסח סעיף 20(ג) לחוק הבחירות שמוצע לבטלו:

"(ג) העתירה תוגש כעתירה מינהלית לפי הוראות חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000 (בפרק זה – חוק בתי משפט לעניינים מינהליים), בכפוף להוראות חוק זה."

לפסקה (3)

מוצע לתקן את כותרות השוליים של סעיף 42 לחוק הבחירות ולהבהיר כי עניינו של הסעיף הוא עתירה בעניין רשימות ומועמדים. עוד מוצע לבטל בסעיף 42 לחוק הבחירות, את סעיף קטן (א1) שבו, מאחר שבמסגרת הצעת החוק נוספה הגדרה של חוק בתי משפט לעניינים מינהליים לסעיף 1 לחוק הבחירות, ולאור העובדה שלאחר התיקון יידונו כל הליכים הנוגעים לבחירות בבית משפט לעניינים מינהליים, לא נדרשת עוד בהכרח על כך ומתייתרת ההבחנה בין ענייני בחירות הנדונים בבית המשפט המחוזי לבין ענייני בחירות הנדונים בבית משפט לעניינים מינהליים.

כללי החוק המוצע נועד להסדיר באופן אחיד את כל הליכי הפנייה לבית המשפט בנושאים הנוגעים לעריכת בחירות ברשויות מקומיות, בכלל הפקודות והחוקים העוסקים בכך. ההסדר המוצע קובע כי כלל הליכים, בכל סוגי הבחירות ברשויות המקומיות, יידונו ויתבררו בדרך של עתירה מינהלית בבתי המשפט לעניינים מינהליים, בהתאם לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000 (להלן – חוק בתי משפט לעניינים מינהליים). הסדרה כוללת זו נדרשת מאחר שתיקוני חקיקה קודמים לא הקיפו את כלל דברי החקיקה והנושאים הטעונים תיקון (ר' למשל, תיקון מס' 32 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (ס"ח התשס"ג, עמ' 40)). יצוין כי בתי המשפט העירו לא פעם על ההסדר החוקי החלקי והבלתי עקבי בהקשר זה (ר' למשל עמ"מ (מחוזי ב"ש) 41/07 יצחק סיאני נ' ועדת הבחירות למועצה האזורית שער הנגב (לא פורסם, 28.12.2007)). כמו כן, עתירות שהוגשו לבתי המשפט לעניינים מינהליים בעניין זה, נדחו לעתים בשל חוסר סמכות (ר' למשל עת"מ (מחוזי ב"ש) 433/08 אבו עאבר נאיה נ' רמי סבג מנהל הבחירות לעיריית רהט (לא פורסם, 24.11.2008)).

סעיף 1 לפסקה (1)

מוצע לתקן את סעיף 1 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן – חוק הבחירות) ולהוסיף את ההגדרות הנדרשות לצורך התיקון המוצע של חוק הבחירות: הגדרה של בית משפט לעניינים מינהליים והגדרה של חוק בתי משפט לעניינים מינהליים (כיום מוגדר חוק זה בסעיף 20 לחוק הבחירות).

¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 248; התשס"ג, עמ' 548.

² ס"ח התש"ס, עמ' 192.

(ב) סעיף קטן (א1) – בטל;

(4) בסעיף 48(4), במקום "המחוזי" יבוא "כאמור בסעיף 42";

(5) בסעיף 96א –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט לעניינים מינהליים";

(ב) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ו) החלטת בית משפט לעניינים מינהליים לפי סעיף זה ניתנת לערעור לפני בית המשפט העליון; ערעור לפי סעיף קטן זה יוגש בתוך 7 ימים מיום מתן ההחלטה שעליה מבקשים לערער כאמור ויידון לפני דן יחיד";

(6) אחרי סעיף 96א יבוא:

"עתירה נגד החלטה 96ב. (א) מי שרואה את עצמו נפגע במישרין מהחלטה של מנהל הבחירות, שלא נקבעו בחוק זה הוראות אחרות בדבר עתירה נגדה, וכן כל חבר של ועדת הבחירות, רשאים לעתור לבית משפט לעניינים מינהליים נגד החלטה כאמור; אין בהגשת עתירה לפי סעיף קטן זה כדי לעכב את ביצוע ההחלטה שנגדה הוגשה העתירה.

(ב) עתירה נגד החלטה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש בתוך 7 ימים מיום מתן ההחלטה שנגדה הוגשה העתירה או מיום הבחירות, לפי המוקדם מביניהם; מנהל הבחירות וכל צד הנוגע בדבר יהיו משיבים בעתירה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לבית המשפט העליון בתוך 7 ימים מיום מתן ההחלטה של בית המשפט לעניינים מינהליים ויידון לפני דן יחיד.

לפסקה (6)

בחוק הבחירות מוסדר הליך תקיפתם של כמה שלבים בהליך הבחירות: הכנת פנקס הבחורים (סעיף 20), אישור ופסילה של מועמדים ורשימות (סעיף 42) וקביעת תוצאות הבחירות (סעיפים 72 עד 73א). זאת, בעוד שבהליך הבחירות מתקבלות החלטות רבות אחרות, כגון: קביעת סיעות המועצה היוצאת, קביעת מקומות הקלפי ועוד. דרך תקיפתן של החלטות אחרות אלה אינו מוסדר בחוק, ובפועל מוגשות לגביהן עתירות בהמרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי. לפיכך מוצע להוסיף לחוק הבחירות "סעיף סל" – סעיף 96ב, הקובע כי תקיפת כל החלטה של מנהל הבחירות שלא נקבע לגביה הליך מיוחד בחוק, תהיה באמצעות עתירה מינהלית לבית משפט לעניינים מינהליים. עתירה כאמור תוגש בתוך 7 ימים מיום מתן ההחלטה שנגדה הוגשה העתירה או מיום הבחירות, לפי המוקדם מביניהם ומנהל הבחירות וכל צד הנוגע בדבר יהיו משיבים בעתירה. החלטת בית המשפט לעניינים מינהליים בעתירה תינתן בלא דיחוי, בהתחשב בנסיבות העניין, ולא יאוחר מ־7 ימים ממועד הגשת העתירה, והחלטתו תהיה סופית.

וזה נוסח סעיף 42(א1) לחוק הבחירות שמוצע לבטלו:

"(א1) העתירה תוגש כעתירה מינהלית לפי הוראות חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, בכפוף להוראות חוק זה."

לפסקה (4)

מוצע להתאים לתיקון המוצע, את נוסח ההפניה לבית המשפט בהודעה שמנהל הבחירות מפרסם על לוחות המודעות ברשות המקומית לפי סעיף 48 לחוק הבחירות. יודגש בהקשר זה כי מוצע להותיר על כנו את ההסדר המיוחד שלפיו פסק דינו של בית המשפט בעניין מועמדים ורשימות יהיה סופי (סעיף 42 לחוק הבחירות). הסדר זה מתחייב מאופיו ומעניינו של הליך הבחירות, המבוסס על לוח זמנים צפוף וקשיח הקבוע בחוק, ולכן לא ניתנת זכות ערעור בנושא זה.

לפסקה (5)

מוצע לתקן את סעיף 96א לחוק הבחירות ולקבוע כי בקשה לעיין בפתקי הצבעה תוגש כעתירה מינהלית לבית משפט לעניינים מינהליים ולא כהמרצת פתיחה לבית המשפט המחוזי. עוד מוצע לקבוע כי הערעור על החלטה בבקשה כאמור יהיה ערעור בזכות, והוא יוגש

(ג) בית המשפט לעניינים מינהליים ייתן את החלטתו בעתירה לפי סעיף זה בלא דיחוי, בהתחשב בנסיבות העניין, ולא יאוחר מ־7 ימים ממועד הגשת העתירה, והחלטתו תהיה סופית.

2. תיקון חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975⁵ –
תיקון חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם)

(1) בסעיף 1, לפני ההגדרה "רשות מקומית" יבוא:

"בית משפט לעניינים מינהליים" – כמשמעותו בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים;

"חוק בתי משפט לעניינים מינהליים" – חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000⁴;

(2) בסעיף 21 –

(א) בסעיף קטן (ב), במקום "לערער על" יבוא "לעתור נגד" ובמקום "לפני בית המשפט" יבוא "לביית משפט לעניינים מינהליים";

(ב) בסעיף קטן (ג), במקום הסיפה החל במילים "תקופת הערעור" יבוא "המועד להגשת עתירה לפי סעיף קטן (ב); ואם הוגשה עתירה – עם דחייתה".

3. תיקון פקודת העיריות

– בפקודת העיריות⁵ –

(1) בסעיף 123א –

(א) בסעיף קטן (ג)(1), במקום "הגיש בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה" יבוא "עתר לבית משפט לעניינים מינהליים";

(ב) בסעיף קטן (ה), במקום הסיפה החל במילים "ואולם אם הגיש בקשה" יבוא "ואולם אם עתר לביטול ההודעה לפי סעיף קטן (ג)(1), יושעה מחברותו במועצה עד להחלטת בית המשפט בעתירה";

(2) בסעיף 125ב –

(א) בסעיף קטן (ב), במקום הסיפה החל במילים "רשאים לערער" יבוא "רשאים לעתור לבית משפט לעניינים מינהליים";

(ב) בסעיף קטן (ג), במקום "ערעור כאמור יוגש" יבוא "עתירה כאמור תוגש" והסיפה החל במילים "והוא יידון בפני שופט יחיד" – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

המועצה), התשמ"ח-1988, ולקבוע שההליך לתקיפת החלטת השר כאמור יהיה הליך של עתירה מינהלית ולא ערעור כפי שקבוע כיום.

3 סעיף מוצע לתקן את פקודת העיריות ולקבוע כי פניית חבר מועצה למוסד שיפוטי כדי לבטל את הודעת ראש הרשות בדבר התפנות מקומו במועצת העיר (סעיף 123א לפקודת העיריות) או בדבר היותו "פורש מסיעה" (סעיף 125ב לפקודת העיריות) תיעשה בדרך של הגשת עתירה מינהלית לבית משפט לעניינים מינהליים.

סעיפים מוצע לתקן את סעיף 1 לחוק הרשויות המקומיות 5¹ (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975, ולהוסיף את ההגדרות הנדרשות לצורך התיקון המוצע של החוק האמור: הגדרה של בית משפט לעניינים מינהליים והגדרה של חוק בתי משפט לעניינים מינהליים. כמו כן מוצע לתקן את סעיף 21 לחוק האמור ולקבוע כי עתירת ראש רשות מקומית נגד החלטת השר להעבירו מכהונתו מטעמי בריאות תתברר בבית משפט לעניינים מינהליים. בהתאמה לכך, מוצע לתקן את סעיף 6ג לחוק המועצות האזוריות (בחירת ראש

³ ס"ח התשל"ה, עמ' 211.

⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 192.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197; ס"ח התש"ע, עמ' 642.

(1) בסעיף 2(ב)(1), אחרי "ערעורים" יבוא "עתירות";

(2) בסעיף 8 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילים "בין שועדת הבחירות" יבוא "ניתן לעתור לבית משפט לעניינים מינהליים נגד החלטת ועדת הבחירות בערר כאמור; החלטת בית המשפט בעתירה לפי סעיף קטן זה תהיה סופית";

(ב) סעיף קטן (ב) – בטל;

(3) סעיף 9 – בטל;

(4) התוספת הראשונה – בטלה.

ד ב ר י ה ס ב ר

דרכי הדיון

4. הערער יוגש ויתברר על ידי בקשה בדרך המרצה כאמור בתקנות סדר הדין האזרחי, התשכ"ג-1963.

מסירת חומר הדיון

5. משיועדו לוועדת הבחירות על הערעור, יעביר יושב ראש הוועדה לבית המשפט כל חומר שהשתמש בו בקשר לעניין המשמש נושא לערעור.

פסקי הדין

6. בית המשפט יפסוק בערעור תוך עשרה ימים מיום הגשתו; לא הספיק לפסוק תוך הזמן האמור, לא יעבד הערעור את הבחירות.

הודעת פסק דין

7. רשם בית המשפט המחוזי ישלח בלי דיחוי לוועדת הבחירות הודעה על פסק דינו של בית המשפט.

תיקון פנקס הבוחרים עקב פסק דין

8. החליט בית המשפט על תיקון בפנקס הבוחרים, יתקן אותו יושב ראש וועדת הבחירות לפי ההחלטה, בלי דיחוי.

פטור מאגרת בית המשפט

9. לא ישולמו בקשר לערעור אגרות בית משפט ומס בולים על יפוי כוח.

עוד מוצע לבטל את סעיף 9 לפקודת המועצות המקומיות, שעניינו קביעת סופיות ההחלטה בערעור על תוצאות בחירות, שכן נושא זה מוסדר בחוק הבחירות וכן יוסדר בהמשך בצו.

וזה נוסח סעיף 9 לפקודת המועצות המקומיות שמוצע לבטלו:

"ערעור על תוצאות הבחירות

9. החלטתו של בית המשפט המחוזי בדבר תקפן או ביטולן של תוצאות הבחירות, לוועד מקומי או לוועדה של מועצה מקומית, כולן או מקצתן – אין אחריה ולא כלום."

סעיף 4 מוצע לתקן את סעיף 8 לפקודת המועצות המקומיות ולקבוע כי תקיפת החלטה של ועדת הבחירות המקומית בדבר פנקס בוחרים, תבצע אף היא בדרך של הגשת עתירה מינהלית לבית משפט לעניינים מינהליים. סעיף 8 האמור הוא למעשה הסעיף המסמיך אשר מכוחו נקבע בצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958 (להלן – הצו), כי ועדת הבחירות במועצה אזורית תדון בעררים על פנקס הבוחרים. למותר לציין כי לאחר קבלת החוק המוצע יידרשו התאמות בצו.

כמו כן, מאחר שבמסגרת הצעת החוק נקבע בחוק הבחירות כי הליכים בעניין פנקס הבוחרים לרשויות המקומיות ינוהלו כעתירות מינהליות, מוצע לבטל את סעיף 8(ב) לפקודת המועצות המקומיות הקובע כי "פסק דין של בית המשפט המחוזי בערעור לפי סעיף זה – אין אחריו ולא כלום". בהתאמה לכך, מוצע גם לבטל את התוספת הראשונה לפקודת המועצות המקומיות שעניינה סדרי הדין בערעור על פנקס הבוחרים.

וזה נוסח התוספת הראשונה לפקודת המועצות המקומיות שמוצע לבטלה:

"מי רשאי לערער

1. בעל דין בערר לפני ועדת הבחירות או ועדת משנה שלה הרואה עצמו מקופח על ידי החלטה סופית שלהן, רשאי לערער עליה לפני בית המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נמצא תחום המועצה.

מועד להגשת הערעור

2. הערעור יוגש תוך עשרה ימים מיום החלטת וועדת הבחירות או וועדת המשנה, אם ניתנה בפני המערער, או תוך עשרה ימים מהיום שנמסרה לו הודעה של וועדת הבחירות או של וועדת המשנה על החלטתה בדרך שנקבעה בצו הכינון – אם ניתנה שלא בפניו, אלא שמוותר להגיש ערעור גם לפני מסירת ההודעה.

המשיבים

3. ועדת הבחירות תהא משיבה בערעור מלבד כל בעל-דין אחר של המערער.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256; ס"ח התש"ע, עמ' 642.

5. תיקון חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה) – בסעיף 6ג –
- (1) בסעיף קטן (ב), במקום "לערער על" יבוא "לעתור נגד" ובמקום "לפני בית המשפט המחוזי" יבוא "לבית משפט לעניינים מינהליים";
- (2) בסעיף קטן (ג), במקום הסיפה החל במילים "תקופת הערעור" יבוא "המועד להגשת עתירה לפי סעיף קטן (ב); ואם הוגשה עתירה – עם דחייתה".
6. תיקון חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות) – בסעיף 6א –
74. "עתירה בעניין בחירות (א) מי שרואה את עצמו נפגע במישרין מהחלטה בענייני בחירות שניתנה על ידי מנהל הבחירות לפי חוק זה, לפי פקודת המועצות המקומיות או לפי צו מכוח סעיף 2 לפקודת המועצות המקומיות, ואשר לא נקבעו בחיקוק הוראות בדבר עתירה נגדה, וכן כל חבר מועצה וכל חבר ועדת בחירות של מועצה, רשאים לעתור לבית משפט לעניינים מינהליים נגד החלטה כאמור; אין בהגשת עתירה לפי סעיף קטן זה כדי לעכב את ביצוע ההחלטה שנגדה הוגשה העתירה.
- (ב) עתירה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש בתוך 7 ימים מיום מתן ההחלטה שנגדה הוגשה העתירה או מיום הבחירות, לפי המוקדם מביניהם; מנהל הבחירות וכל צד הנוגע בדבר יהיו משיבים בעתירה.
- (ג) בית המשפט לעניינים מינהליים ייתן את החלטתו בעתירה לפי סעיף זה בלא דיחוי, בהתחשב בנסיבות העניין, ולא יאוחר מ־7 ימים ממועד הגשת העתירה, והחלטתו תהיה סופית."

ד ב ר י ה ס ב ר

- 6 סעיף 6 מוצע לתקן את חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות), התשנ"ד-1994, ולקבוע "סעיף סל" – סעיף 74, שיסדיר את ההליכים לתקיפת החלטות
- מנהל הבחירות גם לעניין בחירות למועצות אזוריות, בדומה לסעיף המוצע ברשויות המקומיות (ר' לעיל דברי ההסבר לסעיף 6) להצעת החוק.

⁷ ס"ח התשמ"ח, עמ' 213; התשס"ח, עמ' 800.

⁸ ס"ח התשנ"ד, עמ' 248; התש"ע, עמ' 248.

